

ZARZĄDZENIE NR WA.0050.161.2024
BURMISTRZA MIASTA ŻARACH

z dnia 14 sierpnia 2024 r.

w sprawie wprowadzenia standardów ochrony małoletnich w Urzędzie Miejskim w Żarach.

Na podstawie art. 22b ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. z 2024 r. poz. 560) wprowadza się standardy ochrony małoletnich w Urzędzie Miejskim w Żarach.

§ 1. Postanowienia ogólne

1. Ilekroć w niniejszych standardach ochrony małoletnich jest mowa o:

- 1) Standardach – należy przez to rozumieć niniejsze standardy ochrony małoletnich;
- 2) Urzędzie – należy przez to rozumieć Urząd Miejski w Żarach;
- 3) małoletnim – należy przez to rozumieć osobę, która nie ukończyła 18 roku życia;
- 4) opiekunie małoletniego – należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji małoletniego, w szczególności jego rodzica lub opiekuna prawnego;
- 5) personelu – należy przez to rozumieć każdą osobę zatrudnioną w Urzędzie Miejskim w Żarach lub współpracującą z Urzędem Miejskim w Żarach, bez względu na formę, w tym w szczególności pracownika, zleceniobiorcę, wykonawcę, praktykanta, wolontariusza, stażystę, która z racji pełnionej funkcji lub wykonywanych zadań ma lub może mieć kontakt z małoletnim;
- 6) zespół interwencyjny – należy przez to rozumieć zespół osób wyznaczonych przez Burmistrza do pomocy małoletniemu, składający się z Naczelnika Wydziału Spraw Społecznych lub wyznaczonego pracownika, będącego jednocześnie Przewodniczącym zespołu, Naczelnika Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu lub wyznaczonego pracownika oraz Komendanta Straży Miejskiej lub wyznaczonego Strażnika.

2. Dobro i bezpieczeństwo małoletniego są priorytetem wszelkich działań podejmowanych przez osoby mające z nim kontakt. Realizując zadania osoby te działają w ramach obowiązującego prawa i posiadanych kompetencji z zachowaniem szacunku oraz potrzeb małoletniego.

3. Standardy odnoszą się do wszystkich działań podejmowanych przez komórki organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Żarach w zakresie realizowanych zadań skierowanych do małoletnich.

4. Standardy określają zasady postępowania z małoletnimi, zasady bezpieczeństwa rekrutacji pracowników do zadań realizowanych na rzecz małoletnich i przy ich współudziale, zasady bezpiecznych relacji personel – dziecko, zasady ochrony wizerunku małoletniego, zasady reagowania personelu na przypadki podejrzenia, że małoletni doświadcza krzywdzenia, zasady aktualizacji standardów ochrony małoletnich oraz zasady udostępniania standardów do zapoznania się z nimi i stosowania.

§ 2. Zasady bezpieczeństwa rekrutacji pracowników do zadań realizowanych na rzecz małoletnich i przy ich współudziale

1. Przed dopuszczeniem personelu do wykonywania obowiązków związanych z pracą z małoletnimi, pracodawca, organizator lub wykonawca jest zobowiązany do:

- 1) sprawdzenia kandydata w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym z dostępnym ograniczonym lub Rejestrze osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze (rejestr dostępny na stronie: rps.ms.gov.pl);
- 2) pobrania od kandydata informacji z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego;

- 3) pobrania od kandydata informacji, w przypadku, gdy kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie, z rejestru karnego państwa obywatelstwa kandydata, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi;
- 4) pobrania od kandydata oświadczenia o państwie zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat innych niż Polska i państwie obywatelstwa, złożonego pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia oraz pobrania od kandydata informacji z rejestru karnego państw, w których kandydat zamieszkiwał w ciągu ostatnich 20 lat, zgodnie z załącznikiem nr 1;
- 5) jeżeli prawo państwa zamieszkania, o którym mowa w pkt 3 nie przewiduje wydawania takiej informacji, kandydat składa oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia o niekaralności za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, zgodnie z załącznikiem nr 2.

§ 3. Zasady bezpiecznych relacji personel - dziecko

1. Personel, który z racji pełnionej funkcji lub realizowanych zadań ma lub może mieć potencjalny kontakt z małoletnim, jest zobowiązany do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnim i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat bądź działania wobec małoletniego są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich. Personel zobowiązany jest działać w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji swojego zachowania.

2. W komunikacji z małoletnimi personel zobowiązany jest:

- 1) zachować cierpliwość i szacunek do małoletniego;
- 2) słuchać uważnie i udzielać odpowiedzi adekwatnych do jego wieku i danej sytuacji;
- 3) informować o podejmowanych decyzjach dotyczących małoletniego, biorąc pod uwagę jego oczekiwania;
- 4) szanować prawo małoletniego do prywatności.

3. W komunikacji z małoletnim personelowi zabrania się:

- 1) zawstydzania, upokarzania, lekceważenia i obrażania oraz podnoszenia głosu w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa małoletniego lub bezpieczeństwa innych małoletnich;
- 2) ujawniania informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich. Dotyczy to wizerunku małoletniego, informacji o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej;
- 3) zachowywania się w obecności małoletniego w sposób niestosowny, w tym używania wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienia obraźliwych uwag, nawiązywania w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywania wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

4. W działaniach realizowanych z małoletnim personel zobowiązany jest:

- 1) doceniać i szanować wkład małoletniego w podejmowane działania, aktywnie angażować małoletniego w te działania oraz traktować równo bez względu na jego płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status etniczny, kulturowy, religijny i światopoglądowy;
- 2) unikać faworyzowania małoletniego.

5. W działaniach realizowanych z małoletnim personelowi zabrania się:

- 1) nawiązywania z nim jakichkolwiek relacji seksualnych, składania mu propozycji o nieodpowiednim charakterze; obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie małoletniemu treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę;
- 2) utrwalania wizerunku małoletniego (np. filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunku małoletniego, w przypadku braku zgody jego opiekuna;
- 3) proponowania małoletniemu alkoholu, wyrobów tytoniowych, nielegalnych substancji, jak również używania ich w obecności małoletniego;

- 4) przyjmowania pieniędzy, prezentów od małoletniego lub jego opiekunów;
- 5) wchodzenia w relacje jakiegokolwiek zależności wobec małoletniego, zachowywania się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności oraz prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.

6. W kontakcie z małoletnim niedopuszczalne jest jakiegokolwiek przemocowe działanie, w szczególności:

- 1) bicie, szturchanie, popychanie oraz naruszanie integralności fizycznej małoletniego w jakikolwiek inny sposób;
- 2) dotykania małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.

7. W kontakcie z małoletnim personel zobowiązany jest:

- 1) kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem słuchając i obserwując oraz odnotowując reakcję małoletniego;
- 2) być zawsze przygotowanym na wyjaśnienie swoich działań;
- 3) zachować szczególną ostrożność wobec małoletniego, który doświadczył nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania.

8. W sytuacjach wymagających podjęcia niezwłocznych czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec małoletniego personel zobowiązany jest unikać innego niż niezbędny kontakt fizyczny z małoletnim.

9. Kontakt fizyczny z małoletnim musi być jawny, nieukrywany, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli personel będzie świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zobowiązany jest zawsze poinformować o tym Burmistrza.

§ 4. Zasady ochrony danych osobowych małoletniego, w tym wizerunku

1. Personel, uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych małoletnich zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

2. Dane osobowe małoletniego podlegają ochronie na zasadach określonych w Ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych; Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 z późn. zm.).

3. Personel ma obowiązek zachowania tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.

4. Dane osobowe małoletniego są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.

5. Personel jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych małoletniego i udostępnienia tych danych wyłącznie w ramach prowadzonej działalności, o której mowa w art. 22b ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

6. Personelowi nie wolno umożliwiać utrwalania wizerunku małoletniego (np. filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu) bez pisemnej zgody jego opiekuna.

7. W celu uzyskania zgody, o której mowa w ust. 6, personel może skontaktować się z opiekunem małoletniego, by uzyskać zgodę na nieodpłatne wykorzystanie zarejestrowanego wizerunku małoletniego i określić, w jakim kontekście będzie wykorzystywany lub ustalić procedurę uzyskania zgody. Niedopuszczalne jest udostępnianie osobom trzecim danych kontaktowych opiekuna małoletniego bez wiedzy i zgody tego opiekuna.

8. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekuna na utrwalanie wizerunku małoletniego nie jest wymagana.

§ 5. Zasady reagowania personelu na przypadki podejrzenia, że małoletni doświadcza krzywdzenia

1. Personel posiada wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia małoletnich.

2. Personel, który z racji pełnionej funkcji lub realizowanych zadań ma (nawet potencjalny) kontakt z małoletnim i podejrzewa, że jest on krzywdzony, ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji Burmistrzowi.

3. Burmistrz powiadamia Przewodniczącego zespołu interwencyjnego o zaistniałej sytuacji.

4. Zespół podejmuje działania interwencyjne, niezbędne do ustalenia przebiegu zdarzenia.

5. Zespół wzywa opiekuna małoletniego na spotkanie wyjaśniające.

6. Zespół wypełnia kartę interwencji, zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 3. Kartę i dokumentację z interwencji przechowuje Przewodniczący zespołu zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami dotyczącymi przechowywania i archiwizowania dokumentów.

7. Każde zdarzenie musi zostać odnotowane w rejestrze. Wzór rejestru stanowi załącznik nr 4.

8. W przypadku ujawnienia krzywdzenia małoletniego zespół interwencyjny sporządza plan wsparcia małoletniego.

9. Plan wsparcia małoletniego obejmuje różne formy pomocy, w tym pomoc prawną, psychologiczną, socjalną, medyczną, uwzględniając współpracę w tym zakresie z opiekunem/dyrektorem placówki, do której uczęszcza małoletni.

10. Celem wsparcia jest przede wszystkim:

1) zainicjowanie działań interwencyjnych we współpracy z dyrektorem placówki do której uczęszcza małoletni oraz innymi instytucjami, jeśli zajdzie taka konieczność;

2) współpraca z opiekunem w celu powstrzymania krzywdzenia małoletniego i zapewnieniu mu pomocy.

11. Zespół informuje opiekunów małoletniego o obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia małoletniego do odpowiedniej instytucji (np. prokuratura, policja, sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej bądź przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego – procedura „Niebieskiej Karty”) - w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji.

12. Po poinformowaniu opiekuna małoletniego o podejrzeniu krzywdzenia, Burmistrz składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury/policji lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu rejonowego wydziału rodzinnego i nieletnich, ośrodka pomocy społecznej lub przesyła odpowiedni formularz, Niebieska Karta – „A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Wniosek ten przygotowuje zespół interwencyjny.

13. Personel oraz inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

§ 6. Zasady aktualizacji standardów ochrony małoletnich

1. Procedura aktualizowania Standardów odbywa się nie rzadziej niż raz na 2 lata.

2. Zespół odpowiada za stosowanie Standardów, przygotowanie do ich stosowania oraz przyjmowanie zgłoszeń w zakresie aktualizacji od personelu mającego kontakt z małoletnimi.

3. Przewodniczący zespołu jest odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Standardów, za reagowanie na sygnały ich naruszenia, prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz za proponowanie zmian w Standardach.

4. Przewodniczący zespołu zgłasza Burmistrzowi konieczność aktualizacji Standardów i przygotowuje stosowne akty prawne w tym zakresie.

§ 7. Zasady udostępniania standardów do zapoznania się z nimi i stosowania

1. Standardy są dostępne dla personelu, małoletnich i ich opiekunów, w szczególności poprzez wywieszenie w widocznym miejscu w Urzędzie, zamieszczeniu w Intranecie, poprzez udostępnienie tekstu lub linka z informacją o Standardach oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu, w zakładce „Standardy ochrony małoletnich”.

2. Fakt zapoznania się personelu z niniejszymi Standardami potwierdza się poprzez złożenie stosownego oświadczenia, którego wzór stanowi załącznik nr 5.

3. Z uwagi na brak dostępu małoletnich do Internetu na terenie Urzędu, nie wprowadza się zasad korzystania z urządzeń ani procedur ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w Internecie oraz utrwalonymi w innej formie. W uzasadnionych przypadkach dostęp do Internetu jest możliwy tylko za zgodą i pod nadzorem personelu.

4. Zauważone na terenie Urzędu szkodliwe i niedozwolone treści winny być zgłaszane Przewodniczącemu zespołu.

§ 8. Postanowienia końcowe

1. Wprowadza się standardy ochrony małoletnich w wersji skróconej, stanowiące załącznik nr 6.

2. Zobowiązuje się personel Urzędu Miejskiego w Żarach do zapoznania się z treścią Standardów.

3. Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami, każda osoba z personelu potwierdza własnoręcznym podpisem, wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 5.

4. Zobowiązuje się bezpośrednich przełożonych do dostarczenia oświadczeń, o których mowa w ust. 3 do kadr, w terminie do 14 dni, od dnia podpisania zarządzenia.

5. Zobowiązuje się pracowników ds. kadr do odbierania od nowo zatrudnionych pracowników, oświadczeń, o których mowa w ust. 3.

6. Wykonanie zarządzenia powierza się Przewodniczącemu zespołu interwencyjnego.

7. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Burmistrz

/-/ Edyta Gajda

Oświadczenie o krajach zamieszkania

.....

(miejscowość i data)

Ja, niżej podpisany/a

.....

(imię i nazwisko),

nr PESEL /nr paszportu,

oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat zamieszkiwałem/am w następujących państwach innych niż Polska:

1.

2.

oraz jednocześnie przedkładam informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

czytelny podpis

Oświadczenie o niekaralności

.....

(miejscowość i data)

Ja, niżej podpisany/a

.....

(imię i nazwisko), nr PESEL,/nr paszportu

oświadczam, że:

- nie byłem/am skazany/a za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie;
- w państwie nie jest prowadzony rejestr karny/nie wydaje się informacji z rejestru karnego. Oświadczam, że nie byłem/am prawomocnie skazany/a w państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, że dopuściłem/am się takich czynów zabronionych oraz nie nałożono na mnie obowiązku, wynikającego z orzeczenia sądu, innego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub innych zainteresowań małoletnich oraz opieką nad nimi.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

czytelny podpis

Karta interwencji

1. Numer karty/.....(rok)

2. Data założenia karty

.....

3. Imię i nazwisko małoletniego

.....

4. Data urodzenia małoletniego

.....

5. Adres zamieszkania małoletniego

.....

6. Przyczyna interwencji (opis sytuacji)

.....
.....
.....
.....

7. Osoba zawiadamiająca o krzywdzeniu małoletniego

.....
.....

8. Data i opis podjętych działań

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. Formy podjętej interwencji:

1) zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa

.....
.....
.....
.....

2) inny rodzaj interwencji

(jaki).....

.....
.....
.....

.....
data i podpis osoby sporządzającej

Załącznik Nr 4 do zarządzenia Nr WA.0050.161.2024

Burmistrza Miasta Żary

z dnia 14 sierpnia 2024 r.

Rejestr ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających

dobru małoletniego lub interwencji

Lp.	Data zdarzenia	Krótki opis zdarzenia	Osoba zgłaszająca	Imię i nazwisko małoletniego	Rodzaj podjętej interwencji

Załącznik Nr 5 do zarządzenia Nr WA.0050.161.2024

Burmistrza Miasta Żary

z dnia 14 sierpnia 2024 r.

.....

(miejscowość i data)

.....

(imię i nazwisko)

.....

(wydział/komórka organizacyjna/

/inna forma współpracy*)

OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ ZE STANDARDAMI OCHRONY MAŁOLETNICH

Ja niżej podpisana/y oświadczam, że zapoznałam/em się ze „Standardami Ochrony Małoletnich w Urzędzie Miejskim w Żarach” oraz zobowiązuję się do ich stosowania i przestrzegania.

.....

(czytelny podpis)

* zleceniobiorca, wykonawca, praktykant, wolontariusz, stażysta lub inna forma współpracy z urzędem.

Standardy Ochrony Małoletnich w wersji skróconej

1. Twoje dobro i bezpieczeństwo, jako małoletniego są priorytetem wszelkich działań podejmowanych przez personel Urzędu Miejskiego w Żarach.

2. W naszym urzędzie obowiązują standardy ochrony małoletnich.

3. Jest to dokument stworzony do ochrony wszystkich dzieci przed krzywdzeniem.

4. Zawiera procedury i zasady, dzięki którym możesz czuć się bezpieczny!

5. Wskazuje jak reagować, kiedy jesteś świadkiem lub ofiarą przemocy ze strony rówieśników lub osób dorosłych.

6. Pamiętaj, nie jesteś sam!

7. Nie bój się i nie wstydź się prosić o pomoc. Każdy zasługuje na dobre traktowanie. Daj sobie szansę.

8. Nikt nie może Cię obrażać, przezywać, poniżać, wyśmiewać, szykanować.

9. Nikt nie może Cię dotykać, przytulać, głaskać bez Twojej zgody.

10. Nikt nie może Cię bić, szarpać, kopać, popychać.

11. Nikomu nie wolno rozpowszechniać Twojego wizerunku bez Twojej zgody.

12. Cały personel urzędu będzie Ciebie traktował z szacunkiem oraz rozmawiał z Tobą z uwagą i cierpliwością.

13. Standardem naszego urzędu jest tworzenie atmosfery, która promuje tolerancję, poczucie odpowiedzialności za zachowanie.

14. Personel urzędu zobowiązuje się traktować tak samo wszystkie dzieci.

15. Personel może się z Tobą kontaktować wyłącznie w czasie swojej pracy i w związku z tą pracą.

16. W relacji z Tobą personel nie może:

a) stosować przemocy w jakiegokolwiek formie, w tym stosować kar fizycznych, wykorzystywać relacji władzy lub przewagi fizycznej, zastraszać, przymuszać, grozić,

b) zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać,

c) krzyczeć, wywoływać lęk,

d) ujawniać informacji wrażliwych (wizerunku, informacji o sytuacji rodzinnej, medycznej, prawnej, itp.),

e) utrzymywać Twój wizerunek (np. filmować, nagrywać głos, fotografować) dla potrzeb prywatnych,

f) proponować alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji psychoaktywnych, spożywać ich z Tobą, ani w Twojej obecności,

g) zapraszać do swojego miejsca zamieszkania.

17. Zachowanie personelu łamiące ww. zasady powinieneś zgłosić rodzicowi/opiekunowi lub innej osobie dorosłej.

18. Jeśli doznajesz krzywdy ze strony rodzica lub innego członka rodziny nie wstydź się prosić o pomoc.

19. Pamiętaj, masz wokół innych dorosłych, dla których jesteś ważny, którym możesz zaufać i powiedzieć o swoich problemach.

20. Jeśli sam doznajesz krzywdy lub jesteś świadkiem krzywdzenia to natychmiast powiedz o tym komuś dorosłemu.

TUTAJ ZNAJDZIESZ POMOC:

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży – **116 111**

Dziecięcy telefon zaufania Rzecznika Praw Dziecka – **800 12 12 12**

Całodobowa infolinia dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli – **800 080 222**

Antydepresyjny Telefon Forum Przeciw Depresji – **22 594 91 00**

Policyjny Telefon Zaufania – **800 120 226**